

сухого насіння відзначилися сорти 'У-Тя-Контоу' та 'Кафедральна' за густоти рослин 29 тис. шт./га з масою 1000 насінин 196–209 г. Одночасно загушення рослин впливало на вищу урожайність стиглого насіння, яка більшою виявлена за густоти 143 тис. шт./га і становила для сортів 'У-Тя-Контоу' 2,5 т/га, 'Кафедральна' 2,6 т/га з масою 1000 насінин 182–190 г.

Коляденко С. С., Сиплива Н. О., Гайдай А. О.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

e-mail: skolyadenko@ukr.net

АСОРТИМЕНТ *CUCURBITA PEPO* VAR. *GIRAUMONTIA* FILOV ПРИДАТНИЙ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ: СОРТОВІ ВЛАСТИВОСТІ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ

Cucurbita pepo var. *giraumontia* Filov – є кущовим різновидом твердошкурного гарбуза і належить до родини Гарбузові. Це овоч із довгастими плодами жовтого, зеленого, білого або чорно-зеленого кольору з ніжною м'якоттю, який вживають у їжу в сирому, смаженому, тушкованому, маринованому і консервованому вигляді. За кількістю корисних властивостей, кабачок можна порівняти з огірком або зеленим листовим салатом. У кабачках міститься велика кількість мінеральних солей, які надзвичайно важливі для підтримання хорошого обміну речовин в організмі. До його складу входять солі фосфору, калію, кальцію та магнію, а також невелика кількість заліза, натрію та сірки. Присутність у кабачках вітаміну С, каротину, вітамінів В1, В2 та ніотинової кислоти характеризують цей овоч виключно з позитивного, для здоров'я людини, боку та демонструють безсумнівну користь кабачків. Розповсюдженість даної культури спричинена дієтичними властивостями та національними особливостями харчування. Особливу увагу слід приділити саме рослинам, що широко культивуються та використовуються у народній медицині та сільському господарстві і мають багату сировинну базу. Кабачок використовуються у народній медицині з лікувальною метою, а також у різних галузях промисловості та народному господарстві.

Метою наших досліджень було проаналізувати та узагальнити сучасний асортимент кабачка, придатний для вирощування в різних ґрунтово-кліматичних зонах України. Визначити сортові особливості кабачка та їх продуктивність.

Аналіз Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі–Реєстр сортів) показав, що асортимент *Cucurbita pepo* var. *giraumontia* Filov, придатний для комерційного використання нараховує 74 сорти. Серед яких 14 (18,9%) є сортами вітчизняної селекції, таких провідних наукових установ, як Інститут південного овочівництва і баштанництва, Південна державна сільськогосподарська дослідна станція

Інституту водних проблем і меліорації, Інститут південного овочівництва і баштанництва, Дніпропетровська дослідна станція Інституту овочівництва і баштанництва НААН України та інші. Переважну більшість у Реєстрі сортів становлять сорти іноземної селекції – 60 (81,0%) Нідерландів, Франції, Чеської Республіки. За позитивними результатами кваліфікаційної експертизи сорти кабачка включаються до Реєстру сортів. Під час проведення науково-технічної експертизи сортів, на підставі Методики проведення експертизи сортів гарбуза звичайного, кабачка, патисона (*Cucurbita pepo* L.) на відмінність, однорідність і стабільність, проводиться опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Для визначення відмінності сортів кабачка використовують 82 ознаки сорту, які визначають у відповідні фази розвитку рослин. Так, за позитивними результатами розгляду заявки та проведення кваліфікаційної експертизи у 2024 році до Реєстру сортів занесено 12 нових сортів *Cucurbita pepo* var. *giraumontia* Filov. Сучасний асортимент кабачка для вирощування в Україні характеризується різною адаптивною, споживчою здатністю та представлений сортами двох напрямів використання: для споживання у свіжого вигляді та переробки (консервування). Серед переліку сортів придатних для переробки (консервування) є лише сорти української селекції, такі як: ‘Бянка’, ‘Вуйко’, ‘Помаранчевий Дивосвіт’, ‘Смарагд’, ‘Аеронавт’.

За оцінку морфологічних ознак у ході державного сортовипробування сортів кабачка встановлено, що переважна більшість сортів мають кущову форму габітусу. Це такі сорти як: ‘Аеронавт’, ‘Бянка’, ‘Вуйко’, ‘Трибовський 37’. За формою плоду переважають сорти з циліндричною формою, їх кількість становить 83,3%. Серед таких сортів: ‘Аеронавт’, ‘Блек Бюті’, ‘Бянка’, ‘Вуйко’, ‘Трибовський 37’. За оцінкою ознаки «стиглий плід: основне забарвлення шкірки», виявлені сорти з темно-зеленим забарвленням – ‘Аеронавт’, ‘Блек Бюті’; зеленим – ‘Бянка’; білим – ‘Вуйко’, ‘Італійський Лебідь’, ‘Помаранчевий Дивосвіт’. За порівнянням сортів за кількісною ознакою «стиглий плід: забарвлення м’якоті» визначено, що переважають сорти з кремовим забарвленням м’якоті – ‘Аеронавт’, ‘Бянка ді Трієсте’, ‘Блек Бюті’, ‘Бянка’, ‘Вуйко’, ‘Італійський Лебідь’, ‘Помаранчевий Дивосвіт’ та інші.

Відповідно до кількісного складу сортів кабачка, урожайність їх коливається від 30 т/га до 75 т/га. Найвищу урожайність мають сорти: ‘Голдкреш’ – 85 т/га, ‘Аеронавт’ – 77,5 т/га, ‘Лемона’ – 75,0 т/га, ‘Смарагд’ – 67,0 т/га та інші. Всі сорти мають високий показник товарності, % та коливається від 80 до 100.

Метою проведеного огляду було визначити кількісний та якісний склад сортів кабачку, що є придатними за комплексом показників для поширення на території України. Отже, згідно представленого огляду

встановлено, що Реєстр сортів оновився на 12 сортів української та іноземної селекції. Проаналізувавши продуктивність сортів, встановлено, що середня урожайність становить 56,7 т/га, найвища – 77,5 т/га, найменша – 30 т/га. Таким чином, нові сорти кабачка, що внесені в Реєстр сортів рослин формують високу врожайність товарної продукції, вони є адаптовані та придатні для вирощування у різних кліматичних зонах нашої країни. Всі сорти рекомендовані до широкого використання та споживання як у свіжому вигляді так і для переробки в харчовій промисловості.